Թիւ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 62 — 16/28 ԱՊՐԻԼ 1898 — 7 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه ده (ماسیس) غزتهسی ادارهخانهسنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS„
Galata, CONSTANTINOPLE.

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրգ.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փաւ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

20 ՓԱՐԱ

ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԲԱՂԽՈՒՄԸ

Թերեւս երէկ, թերեւս այսօր տեղի ունեցաւ Քուպայի ջուրերուն մէջ վճռական բաղխում մը երկու կազմող կողմերուն միջեւ։ Բայց քանի որ տակաւին որոշ լուր մը չունինք այս մասին, ժամանակագրական ներելի պիտի ըլլայ, երբ մեր այսօրուան Տեղեկութեան վերնագիրը կը դնենք ՄՕՏԱԼՈՒՏ ԲԱՂԽՈՒՄԸ։

Հաւանաբար պիտի ուշացուի։ այս է տխուր իրողութիւնը։ Ներքին իրողութիւնները, երբ չորս տարիներէ ի վեր ապստամբներուն և ապանիայի կանոնաւոր զինուորներուն բաղխումներէն առաջ եկած վնասները բաւական չէին այդ բարերը քաղաքին համար, հիմա պիտի խրատուի, թնդանօթները խոշոր պատուհանները պիտի բանան անոր ամրոցներուն մէջ։ Կրակի ահաւոր բերուի Քուպայի մայրաքաղաքը։ Եւ տեսակ մը անհանգստութեամբ կը հարցնենք թէ մարդասէր Նպատակի հմուոր միտած կռիւը պէ՞տք է հանի իր նպատակին անպատճառ արիւնհեղութեամբ։ Ճակատագրական ուժ մը կայ այդ ազատագրութեան մէջ, որուն համար այս միջոցին արիւն կը թափուի։

Պոնաբարդի պատերազմներէն ի վեր ո՛հ է պատերազմ այսքան ընդհանուր մտահոգութիւն պատճառած չէր Եւրոպայի մէջ։ Պոնաբարդ իրեն դէմ ունէր ամբողջ Եւրոպան թէ՛ ցամաքի և թէ՛ ծովու վրայ, և այդ հրակայ զօրութիւնը սակայն փչրուեցաւ մեդիակ Ֆ յանուութենէն, որ մեծապէս օգնած էր իր ոսկիներէն։ Հիմակ ալ ամբողջ աշխարհ մը, դարձեալ ոսկիներէ օգնդակուած, կը խոյանայ փոքրիկ հատուածի մը վրայ, որ չունի սակայն Պոնաբարդի ո՛չ հմայքը ո՛չ նիւթականը։ Գերագոյն ճիգ մըն է որ պիտի ընէ Սպանիա՝ ազգային պատիւ մը փրկելու և արդիւնաբեր դաղթավայր մը գոնէ պրեպա գնով վրայ մուած ըլլալու պարծանքը ունենալու համար։ Եւ ինչ որ ալ խորհինք, ինչ որ ալ ըսենք Քուպայի մէջ անոր յոռի վարչութեան վրայ, այս պահուս զինուորական դիւցազնութիւն մըն է որ կը դրդէ ինչպէս դիւցազնական իմաստութիւն մը ունեցած պիտի ըլլար, եթէ կատարեալ անկախութիւն տար Քուպայի։

Մօտալուտ բաղխումը ոչ որ կրընայ իրեւ չահ կամ դէն արձանագրել սա՛ կամ նա՛ կողմին համար։ Նոյն իսկ սպանիական առերեւոյթ յաղթութիւնը մը պէտք չէ շլացուցանէ առաջ բերէ չտեսնելու համար իրերուն խակութիւնը։ Ամերիկայի կողմէ անյաղթ առաջին փորձ մը աւելի ծանր պարտութեան մը գաւչպութիւնը պիտի ըլլայ Սպանիոյ համար։ Այս կռուին առաջին վարկեանէն՝ ամէնէն աւելի սպանիաբէր օրերերերը անդամ ԱՆՀԱՒԱՍԱՐ կոչեցին պատերազմը, և այս տիտղոսը կը բաւէ ցոյց տալու համար տիեզերական ակնկալութիւնը ամերիկեան զէնքերուն յաղթութեան համար։

Ակնկալութիւն պակաս, բայց ոչ փափաք։ Եւրոպա չարաճճի ուրախութիւն մը պիտի իմնայ ամերիկեան պարտութեան մը կամ պարտութեանց վրայ, բայց խորագէտ Եւրոպան գիտէ թէ սպանիական յաղթութիւնները ուրիշ բանի չպիտի ծառայեն վերջապէս, եթէ ոչ՝ այդ ապիտական երկրին պատմութեան մէջ զինուորական փայլուն էջ մը միայն պիտի աւելցընեն, կայծակի անակնկալ շլացուցիչ պայծառութիւն մը, որ չատ չդիմանար և կը մարի, բայց յիշատակը կը թողու։ Սպանիական յաղթութիւնները կրնան գոհացնել կաղիլեան դիւրազգածութիւնները, և Քուպան վրայ տալու ցաւալի կսկիծները ամոքել։

Բայց այս հեռապատկերը տակաւին իրականութեան մէջ չէ բնաւ։ Ահագին ձգձգում մը կը նախատեսուի կռուին երթալու համար, թէեւ մօտալուտ բաղխումին արդիւնքը պիտի կրնայ տակաւ ճիշդ հաշիւներու ցանկ մը բանալ սպանօ-ամերիկեան պատերազմին տեւողութեան համար։

Զեղծութիւնը յայտարարուեցաւ գրեթէ բոլոր պետութեանց կողմէ։ Միջազգային քաղաքավարութիւն մըն է այն և տեսակ մը չնորհում, որ պարծենկոտ և պրպէս թէ երկու կողմի բարեկամ շեշտով մը շռայլուեցաւ Եւրոպական պետութեանց կողմէ։ Ուստի երկու հակառակորդները հիմա կը մնան դէմ առ դէմ, ճակատ յարդարած և որտորոտի։ Մէկը դերմարդկային ջանք մը կ'ընէ ամիսներ Հաւանաբար ընչ որ աւանդութիւնը, ներկան, ապագան ալ է կրով հաւանխիած է իր երակներուն մէջ, միւսը տեսակ մը խնդամոութեամբ և արհամարհոտ շարժումներով նախայարձակ եղած, պահ մը նոյն իսկ կը զարմանայ հակառակորդին հեշտ պատրաստականութեան վրայ, և երեւակայածէն աւելի ճիգեր կ'ընէ չափուելու դոյնին մէջ։

Սակայն երկու ազգերուն նիւթական և բարոյական այս տարբերութիւնները և անոնցմէ առաջ եկած ռազմագիտական կամ քաղաքական հաշիւները թողլով, կ'արժէ խաղաղութեան ճամբայ մը փնտուել։ Պատերազմի չեզոքութիւնը, ինչպէս ըսինք, միջազգային իրաւունքի պարզ խնդիր մըն է, որ պէ՞տք է լուծուի, եթէ նոյն իսկ պատերազմը այսօր սկսի և վաղը աւարտի։ Խաղաղութեան ճամբան փնտռե՛նք։

Վերջին սուրհանդակով առնուած եւրոպական թերթերը զանազան շարժումներով և տարբեր զդացումներով լեցուն են, բայց կը համաձայնին ամէնքը սա՝ կէսին վրայ, թէ՝ ԱՅՍ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՊԻՏԻ ՉԼԻ ԵՐԿԱՐ ՏԵՒԻ։ Այս ընդհանուր աղաղակը կարծես անուղղակի պատասխան մըն է Մաք Քինլի նախագահին պատգամագրին սա՝ հատուածին, թէ պոռոբոյզ պէտ է ֆորտ Քասպայ ծեր։ Եւրոպայի դիւանագիտութեան դէմ ահագին զայրոյթ մը կայ։ Նոյն իսկ թերթ մը մինչեւ այն ատիճան առաջ կ'երթայ որ գիւանագիտութիւնը կը պախարակէ իբրեւ անպէտ և աւելորդ բան մը։ Անդլիոյ մէջ ալ հեռատես կարծուածին պէս չեն մնար Միացեալ Նահանգաց մասին ցոյց արուած համակրութիւնները։ Ո՛չափ մօտեցաւ պատերազմի յայտարարութեան երկիւղը, այնչափ կասկածն ու ցրտութիւնը աճեցան Ալպիոնի զաւակներուն մէջ Ամերիկացիներուն դէմ, որ մինչեւ այսօր տակաւին չեն հաճիր Անդլիոյ իրաւունքները յարգել։ Վէնէզուէլայի սահմաններուն և Պէհրինկայի ծովուն մէջ։ Նախարարական թերթը, Մրնոդրդ, յայտնի կերպով հակառակ կ'երթայ Մ. Նահանգաց նախայարձակ քաղաքականութեան, և երբ Տեյլի Քրոնիկլ խանդավառ ճիչկցասիրութեամբ մը բարձրաձայն եղած է, թարգմ խիստ է ճիչկներուն դէմ։

Այս ամէնէն հոգեկան վիճակ մը դուրս կ'ելլէ։ տեսակ մը հանձայնութիւն՝ ազատելու համար թէ պէ՞տք է այս պատերազմը դադրի աշխարհի բարոյական և տնտեսական կրկին նպատակներուն համար։ Կը յուսացուի թէ խորհելու այս կերպը աւելի պիտի ճշդուի, երբ մէկ կամ միւս կողմը յաղթանակ մը տանի։

Հետեւաբար կ'երեւայ թէ սա՛ մեր ծերուկ Եւրոպան դարձեալ ներդաշնակութեան պէս բան մը ըլլա աշխարհ պիտի բերէ։ միայն կը վախցուի որ այդ երախային խանձարուրքը այնքան չերկարի այս անգամ ալ, որ բանակցութիւնները անպայման երկարաձգում մը կրեն, ճիշտ ինչպէս անոր կարելի չեղաւ իր տեղը նստուցնել Ցունաստանը, որ կարծես ամենթահար պարտութեան մը փափաքը կը զդար։

Սակայն ապասէնը դեռ առաջին բաղխումն է։ Ե.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՌԷՕՆԳԿԷՆԻ ՃԱՌԱԳԱՅԹՆԵՐԸ

Ս.

Երեկոյ մը Ռէօնգկէնի ճառագայթներու.—Այլ է կարդալ եւ լսել, այլ է տեսնել եւ օօշափել... Ք ճառագայթները.—Ռէօնգկէնի գիւտը եւ գործիքը.—Ք ճառագայթներուն հրաշալի յատկութիւնները.—Իր իսկ կիսմիսը տեսնելու հաճոյքը...;

Երկու տարիէն աւելի է կարծեմ որ Ռէօնգկէն գիւտնէր Ք ճառագայթներուն հիանալի գիւտը ըրաւ եւ անկէ ի վեր գիտական աշխարհէն դուրս սովորական մահկանացուներուն շաղերը աւելի կամ նուազ Ք ճառագայթներուն մասին չատ հետաքրքրաշարժ բաներ կարդացին կամ լսեցին։ Մարդ տեսակ մը թերահաւատութեամբ սակայն կը կարդայ կամ կը լսէ հրաշալի գիւտերու պատմութիւնները, և զգացած տպաւորութիւնները թոյլ ու վաղանցուկ կ'ելլան։ Ո՛չչափ տարբեր եւ խորին կ'ելլան տպաւորութիւնները, երբ մարդ աչքովը կը տեսնէ, ձեռքովը կը շօշափէ գիւտերուն հրաշալիքները։

Այս վերջին օրերս դիշեր մը երկար մը ստացայ Տոքթ. Գասպարեանի խորհրդաւոր սենեակը։ Բոլորովին սեւերու մէջ առնուած է այս խուցը։ Գետինը դրուած է եղեքտրական բարդերու մարտկոց մը և եղեքտրական մեքենան է՝ Ռուբքորֆի ճախարակ մը որ շատ զօրաւոր եղեքտրական հոսանքներ կ'արտադրէ։ Ճառագայթներուն որուակը կամ խողովակը եղեքտրական մեքենային առջեւ հաստատուած է և հաղորդակցութեան մէջ է ճախարակին եղեքտրական թելերուն հետ։ Քառակուսի շրջանակի մէջ առնուած թուղթը, որուն մէկ երեսին վրայ մետաղական ալ մը քսուած է, առ այժմ ձեռքէ ձեռք կը պտտի և բան մը ցոյց չի տար։ այս մոգական պնակիտն է (palette կամ écran), սակայն, որ քիչ մը վ·ը մութին մէջ փայլիլ պիտի սկսի, երբեւն պիտի հանէ Ք ճառագայթներուն գոյութիւնը և քննուելիք առարկաներուն գաղափարները իր վրայ պիտի պատկերացնէ։ Տոքթէօրը սենեակին լոյսը կը մարէ։ մութին մէջն ենք բոլորովին։ Եղեքտրական մարտկոցները բանիլ կը սկսին։ Եղեքտրական կայծեր կը շաղշղան ճախարաձէն։ մոգական պնակիտը, այդ թուղթին կտորը փայլիլ կը սկսի։ մութի սեւեռակին մէջ ամէնուն աչքին զարնող առարկան այլ եւս այդ փոստոարափայլ պնակիտն է։ ամէն բան պատրաստ է ուրեմն։ Տոքթէօրը ճառագայթածին, բայց պնտեսանելի սրուակին առջեւ կը բռնէ փոստոարափայլ պնակիտն ափայլ կողմը։ ձեռքդ և բազուկդ ելնելուր պնակիտին ետեւէն անփայլ կողմին վրայ և ահա հանկարծ կողմէն այսինքն փայլուն երեսին վրայ պիտի տեսնես ձեռքդ և թեւդ դիմեալը ճշդապէս պատկերացած։ Ք ճառագայթները ուրեմն ձեռքդ և թեւդ մարմիր, մկանունքը, ջիղերը, երակները, թեզանիքը, հագուստը թափանցած են և ոսկորները միայն չթափանցելով անոնց ճշգրիտ պատկերը աքանչելապէս կը նկարուի պնակիտին փոստոարափայլ երեսին վրայ։

Արուեստակից մը պնակիտին ետեւը կ'անցնի եւ իր կուրծքը կը ներկայացնէ մեզի։ կը տեսնենք կուրծքը իրը կատարեալ թռչունի վանդակ մը, որուն մէջ բան մը կը թրթռայ։ սիրտն է անկասկած որ լանջոսկրին ետեւէն և քովիկէն կը շարժի և ոտիքեր կ'ընէ կարծես ինքզինքը ճակատարաց ցոյց տալու համար։ բայց ինչ օգուտ որ Ք ճառագայթները թափանցած չեն լանջոսկրը և կողերը որոնք ծածկած են վիրքը մասամբ։ Արուեստակից բարեկամնիս բարերաղաքաբար քաջառողջ կուրծք մը ունի և Ք ճառագայթները որ և է կասկած չեն արթնցներ մեր մտքին մէջ։

* * *

Մեր կենդանութեանը մէջ կմախքնս տեսնելու հաճոյքը վայելեցինք պիտի կրնանք ըսել ակնոց վերջը։ բացատրութիւն մը, որ չատ տարօրինակ պիտի երեւայ, բայց ճշմարիտ է սակայն։ Մեր կմախքին տեսութիւնը բնաւ սակաւ չպատճառեց մեզի։ ընդհակառակը խնդալիք, կատակներ ըրինք մեր կմախքին հետ։ Մահուանէ վերջը կարելի չէ՝ որ մարդուս հոգին այսպէս հրմուի, երբ իր կմախքը ցուրտ եւ խոնաւ փոսին մէջ անշարժ պառկած տեսնէ։ մանաւանդ որ հոգին ճակատագրական բռնադատուած է նախ ժամանակ մը իր դիակին վրայ բիւրաւոր ոգիներու վայելչաշուք հանդէսը և մարմնին անոնցմէ ճարակ ելլալը տեսնելու։ Ք ճառագայթներով այս տեսակ քննութեան պատկերներ չի կան բնաւ։ կը տեսնես կմախքդ մաքուր, ճերմակ և աքանչելի։ կմախքիդ մէկ մատին վրայ գեղակերտ մատանի մնն ալ եթէ կուզես, ինչպէս Տոքթ. Թ...ի ձեռքին կմախքը, որ բացի մատանիէ ծղոտին քովիկը թեւի կոճակ մըն ալ ցոյց կու տայ և ուրիշ ամէն բան մերկացած է։ եթէ այդ վայրկեանին մահուան մտայ գաղափարը մտքէդ անցնի՝ խիստ կը շարժես կմախքիդ մատերը եւ անոր սիրուն, դիւրաթեք շարժումները սիրա կուտան քեզի։ եթէ այդ չափով չես գոհանար, դուրս քաշէ կմախք թեւդ պնակիտին ետեւէն և յարտիւն առածի պէս կը տեսնես ձեռքդ իր միսերով, վարդագոյն եղունգներով, կապոյտ երակներով, բազկերակդ իր սովորական զարկով։ ա՛լ ապահով ես որ ձեռքերդ կենդանի են և մտերդ պիտի կրնան «մեռաքսանման բարդ ի բարդ վարսերու ոսկեծածան կոհակաց մէջ» երթեւեկել և փայփայել զանոնք...

ՏՈԹՐ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԽՈՐԹԱՅՄԱՆ ԱԽՏԱՆԻՇԵՐ

ԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐՈՒ ՄԷՋ

Բ.

Գաւառներու մէջ բարքերու անկման այս տխուր երեւոյթները իրաւ է որ չենք կրնար ընդհանրացնել ամէն գաւառի վրայ ալ անխտիր, բայց անուրանալի է թէ ամէն տեղի, նոյն իսկ յետին գիւղերն ալ որ և է աստիճանով զերծ մնացած չէ բարքերու յեղաշրջման ազդեցութենէն։ Գաւառացի գեղեցիկ գրիչներ երբեմն գաւառի բարքերէն պատկերներ կը ներկայացնեն, դրաւիչ, սրտառուչ գոյներով, բայց մի՛ հաւատաք, անոնք շատ ա՛գամ հին բարքերու վերյուշումներ են՝ գաւառացի գրչին խանդոտ երեւակայութեամբը կենդանացած։ Առանց փոխաբէրն՝ ինչքան յաճախ կը կարդանք գաւառական բարքերու ազատաղղուելի պատկերներ(*)։ Հի՛մա, ներկայապէս, այն հին երանելի բարքերու մնացորդները իրականութեան մէջ հազիւ հազ կարելի է գտնել։ Ընդհանուր առուծով գաւառային ալ, գեղջուկին ալ բարքերը վատթարացած, ինկած, ապականուած են, և այն գաւառները՝ որոնք աւելի զարգացած կը համարուին, ապահովապէս անոնք աւելի ապականեալներն են։ Ասկա ստուգիւ շատ ցաւալի է, բայց իրականութիւն է, դառն, անողոք, շօշափելի իրականութիւն, որուն ազնուալի հետեւանքն է վերահաս ծայրայեղ թշուառութիւն, նիւթական թէ՛ բարոյական, ընտանեկան թէ՛ ընկերական, հանրային թէ՛ անհատական։

* * *

Գաւառական տոհմային բարքերու այս խորտակման շարժառիթներուն նկատմամբ աւելի մանրազնին քննութիւններ կատարելով և ինքզինն աւելի խորը թափանցելով՝ կրնանք այդ շարժառիթները մասնաւորել և մէկէ աւելի ներքին և արտաքին պատճառներ թուել, որոնք տեղի տուած են այս չարիքին, այդ սակայն կը պահանջէ և կ'արժէ լուրջ և երկար ուսումնասիրութիւն մը, որ հիմակու հիմայ մեր նպատակէն դուրս է և խորեւս՝ մեր ձեռքն հասանելիէն ալ վեր։ Միայն կ'ուզենք բաւականանալ շարիքին ամէնէն գլխաւոր շարժառիթը մատնանշ ընելով մեր գաղրոյներուն մէջ որոնք իրենց կրկնական սնալ դրուութիւններով վառարաններ եղած են օտարոտի դաղափարներու, ճաշակներու ծաւալման մեր ժողովրդեան մէջ։ Եւ չարիքի շարժառիթներուն մէջ դուցէ այս մէկն է գոր կրնանք դարմանել քանի որ ուրիշ շարժառիթները մեզմէ անկախ պարագաներէ ծագում առած են, զորս չենք կրնար արգիլել։

Մեր գաղրոցները, Եւրոպայի կրթական դրութիւնները ընդունելով, ո՛չ մէկ ուսում ո՛չ մէկ գիտութիւն չտեսնելով հանդերձ՝ կրնային դէթ գաւառներու մէջ մեր բարքերուն համապատասխան այնպիսի ուղղութեան մը մէջ դրուիլ որ ստացուած կրթութիւնը մեր տոհմային նկարագիրը ո՛չ միայն չեղծանէր՝ այլ և աւելի շեշտեր, ազնուացնէր, զտելով զայն իր քանի մը անպէտ կամ վնասակար տարրերէն։ Բայց այնպէս չըրին մեր կրթիչները —իրենք ալ անշուշտ դէշ առաջնորդուած մեր մտաւորական շարժման զեկավարներէն։ Գաւառացի, գեղջուկ ազգուն պարզուկ մաքին վրայ բերին պատուաստեցին օտար գաղափարներ։ Այս կերպով կրթութիւն առնող սերունդը կազմեց յաւակնոտներու վնասակար մը, ամէնքն ալ անդոյն, նկարագրէ զուրկ, դժգոհ, ունայնամիտ մարդեր, քիչ բացառութեամբ, որոնք իրենց շուրջը ամէն բանի չհաւնեցան, ամէն բան արհամարհեցին, հեգնեցին, և իրենց գաղափարները ռամկին մէջ ալ տարածելով՝ գլխաւոր ազդակը եղան գաւառական բարքերու ալ անկման ու խորտակման։

Միակ իրական օգուտը մեր դրպրոցներուն՝ զոր կարելի է ի վեր հանել, ճշմարտութիւնը խոստովանելու համար, հայ լեզուի ծաւալումն է։ Զանոնք կրնար ուրանալ թէ գաւառներու մէջ ասկէ 30 տարի առաջ, օրինակի համար, աւելի դէշ և խառնակ հայերէն մը կը խօսէին՝ քան հիմա, իսկ ոչ հայախօս տեղերու մէջ ալ եթէ հայերէնը տակաւ ընդհանրանալու վրայ է՝ անշուշտ դարձեալ դպրոցներու շնորհիւ է։ բայց սա ալ ստոյգ է թէ այդ ոչ հայախօս տեղերու ժողովուրդը՝ հայերէն սորվելով հանդերձ, հիմա իր բարքերուն ընդհանուր դիծերովը նուազ հայ է՝ քան այն ատեն՝ որ հայերէն չէր գիտեր։ Միայն լեզուն ինքնին չի զօրիր ազգի մը բարոյական նկարագիրը կենդանի պահելու։ լեզուին հետ ազգին ուրիշ յատկանիշներն ալ պէտք է պահուին, բան մը՝ որուն չեն նպաստեր մեր դպրոցները։

Կեղծակացնեմ թէ մեր կրթական ներկայ դրութիւնները պէտք է որ հիմէն բարեփոխուին, մեր միջավայրին, մեր պէտքերուն, մեր բարքերուն կատարելապէս հաճայոյ պայմաններու մէջ դնուին, այնպէս որ նոր սերունդը ա՛լ աւելի չխորթացնեն և անոր մէջ վառ պահեն տոհմային յատկանիշներու դէթ վերջին մնացորդները՝ որոցմով կարելի է դեռ փրկել մեր ընկերագիրը, մեր տոհմային բարոյականը։

* * *

Այսպէս թէ այնպէս՝ իրողութիւնը այն է թէ հոսանքի մը մէջ բռնուած ենք և ուզենք չուզենք մեր ընկերական, ընտանեկան կեանքի պայմաններուն և ընդհանուր բարքերուն մէջ տեղի ունենալու վրայ են անխուսափելի փոփոխութիւններ — ժողովուրդներու կեանքին մէջ սովորական, դրեթէ ճակատագրական — որուն ընկերաբանները էվոլիւսիոն անունը կուտան, և զոր մենք աւելի յարմար կը նկատենք հիմակուհիմայ յուէլիւսիոն համարիլ մեզի համար։ Կրնայ ըլլալ որ մեր ամէն երեւակայած կամ զարգացուցիչ միջոցները չզօրեն ժողովուրդը կասեցնելու այս հոսանքին մէջ կամ բուժելու խորթացման պատանիները։ Կրնայ ըլլալ նաեւ որ ժամանակի և իրերու բնական ընթացքով, այս անգամ յոռի շրջանը վերջապէս անցնենք և իրական զարգացման, ճշմարիտ բարեշրջութեան շրջանի մը մէջ մտնենք, բայց այս շրջափոխութեան վախճանը օգտակար ըլլայ թէ վնասակար, ամէն պարագայի մէջ ալ ստոյգ է թէ ա՛լ անկարելի է որ վերադառնանք մեր պապերու, մայրերու նահապետական բարքերուն, ըմբռնումներուն։ ստոյգ է թէ անդարձ պիտի կորսնցնենք մեր բովանդակ նախնական բարքերն ու յատկանիշները, ա-

(*) Ամէնէն վերջինն ու թարմը այդ պատկերներուն, Աբէ-Եվեան Մոմոլի Մարտ 15ի թիւին մէջ հրատարակուած է. Հանրայնի Բարոյականն է Վան խորագրով։ Պէտք է կարդալ այդ գրուածքը՝ համոզուելու համար թէ մեր բարքերը մինչեւ ո՛ւր իսկած են։

նոնց տեղ հետզհետէ հիմնապէս իւրացնելու համար նոր բարքեր։

Այս ամէնէն կ'ուզեմ ուրիշ եղրակացութեան մը ալ յանգիլ։ Քանի որ տոհմային հին բարքերը գործնական կեանքի մէջ անդարձ անհետանալու դատապարտուած են, պէտք է փութալ անոնց վերջին թանկագին բեկորները գէթ փրկելու, գրական կեանք տալով անոնց։ Ուրիշ անգամ թելադրած եմ գաւառացի գրողներուն ու բանասէրներուն, պզտիկ ծրագիր մը ալ պարզելով Մասիսի մէջ— ուրիշներ ալ շատ անգամ թելադրած են— ուշադրութիւն դարձնել իրենց գաւառի տեղական աւանդութիւններուն, սովորութիւններուն, հաւատալիքներուն, զրոյցներուն, երգերուն, հէքեաթներուն ևն., ինչպէս նաև ընկերական, ընտանեկան կեանքի և բարքերու բոլոր ուշագրաւ և ինքնատիպ կողմերուն՝ որոնք դեռ ուսումնասիրութեան գրեթէ անկոխ և կարի արդասաբեր դեռին մը կը ներկայացնեն։ Ասոնք հաւաքելով, դասակարգելով, գրի առնելով, արդի ազգագրութեան պահանջումներուն համաձայն, մեծ ծառայութիւն մը պիտի մատուցանենք մեր գրականութեան՝ որ անոնց մէջ պիտի գտնէ շատ ինքնատիպ տարրեր՝ ինքնուրոյն նոր կեանք մը սկսելու համար։ Եւ նաեւ անգին նիւթեր հալիշլիած պիտի ըլլանք պատմական, լեզուաբանական և ազգագրական կարեւոր հետազօտութիւններու՝ որոնք առատ լոյս պիտի սփռեն մեր ցեղին նախապատմական մշուշներուն վրայ։ Այս ազգագրական հաւաքումները եթէ ուրիշ որ և է օգուտ ալ չունենան՝ գէթ յիշատակարան մը պիտի ըլլան մեր տոհմային կեանքին։

Վաղուան սերունդը բան մը պիտի չգիտնայ այս ամէնէն։ Աճապարենք ուրեմն՝ քանի որ առիթը դեռ մեր ձեռքն է։

Եւդոկիա

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԴԱՀԱՆՆՇԵԱՆ

ԲԱՂԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ

Ռուսպայի կառավարիչը վերջապէս իմացուց կեդրոնական կառավարութեան թէ ամերիկեան նաւատորմը ուղղղ գծի մը վրայ երեւցաւ Հաւանայի առջեւ տասը մղոն հեռուն։ Սպանիոյ մայրաքաղաքը հանդարտ սրտով ընդունեց այս լուրը։ Իրարանցում չեղաւ։ Միայն թէ հակասական լուրեր տարածուեցան երկու կուսակցութիւններուն կողմէ բռնուած նաւերու վրայ։ Թէև պաշտօնապէս չհաստատուեցան այս լուրերը, սակայն սեղանաւորական շրջանակներու վրայ գէշ ազդեցութիւն ըրին։ Ծովային գործոց նախարարը Խնամակալ Թագուհիին հետ խորհրդակցութենէ մը վերջ, իր պաշտօնատունը հաւաքեց այդ պահուն մայրաքաղաքին մէջ ներկայ եղող բոլոր ծովակալները՝ թուով տասնութեմբ։ Խորհրդակցութիւնը երեք ժամ տեւեց հետեւեալիք ընթացքին և նաւատորմին վիճակին վրայ։ Նախարարը և ծովակալները անմիջապէս հրահանգներ հեռագրեցին պէտք եղած տեղերը, բայց գաղտնի պահուեցան անոնք, և բան մը չպիտի իմացուի, մինչեւ որ նաւաբաժինները իրենց շարժումները չսկսին։ Հետեւապէս օրերը Բալէարեան կղզիները մեկնեցան. այդ մեկնումի պահուն կայարանին մէջ կը գտնուէին երեսուն հազարէ աւելի ցուցարարներ պատկառելի երեւոյթով մը։ Այս ցոյցին ամէնէն նշանակելի կողմն էր ծխախոտի գործարաններու հազարի չափ գործաւորուհիներուն ներկայութիւնը, որոնք դրօշ մը չենած էին սա արձանագրութեամբ, «Մարրիտի սիկարի գործաւորուհիները նաւատորմին և բանակին։ Վաճառականի քանի մը հարիւր կիներ կարծես մրցիլ ուզելով այդ գործաւորուհիներուն հետ, ուսանողներուն և գործաւորներուն միացած՝ խանդավառ ծափահարութիւններ ըրին երբ չոգեկառքը շարժիլ սկսաւ։ Զինուորներն ու սպաները ցուցարարներուն բարեւ կու տային և կը համբուրէին այն դրօշը՝ զոր գործաւորուհիները կը ներկայացնէին մեկնողներուն։ Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Մանիլբրա և Բրէսթէնա երկու մեծ չոգենաւերն են որոնց համար կը վախցուի թէ Ամերիկացիներն զերի բռնուին Անդրիեան ծովուն մէջ։ Կը վախցուի նաեւ որ Ամերիկացիք ընդծովեայ պաշարները կրնան։

Պաշտօնաթերթը արքայական հրովարտակ մը հրատարակեց, ցոյց տալու համար թէ կառավարութիւնը ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ ծովակէններու, օտար նաւերը խուզարկելու և պատերազմական մաքսանենգութեան խնդիրներուն մէջ։ Միեւնոյն հրովարտակը ջնջած կը յայտարարէ այն դաշնագիրները՝ զոր Սպանիա և Ամերիկա կնքած են իրարու հետ 1795 հոկտ. 27ին, 1877 յունվար 12ին և բոլոր միւս կարգադրութիւնները։ Հինգ օրուան պայմանաժամ տրուեցաւ ամերիկեան նաւերուն՝ սպանիական նաւահանգիստներէն ազատուիլն դուրս ելլելու համար։ Հրովարտակը կը կ'ըսէ որ, թէև Սպանիա Բարիզի հաւամաժողովին 1856 ապրիլ 16ի յայտարարութեամբ կապուած չէ, բայց սպանիական կառավարութիւնը յարգելով միջազգային իրաւունքի սկզբունքը, կը հրամայէ պահել ծովային իրաւագիտութեան հետեւեալ կանոնները. 1. Չեզոք նաւը ազատ է ամէն խուզարկութենէ, բաւական է որ պատերազմական մաքսանենգութիւն նկատուած ապրանք չպարունակէ. 2. Թշնամի դրօշին հովանաւորութեան տակ գտնուած ապրանքներն ալ չեն գրաւուիր, եթէ անոնք ծանօթ մաքսանենգութեան չեն համապատասխաներ։

Նոյ-Ֆոնֆոպ զրահաւորը որ Թուլոն ղրկուած էր տակէ առաջ իր կամաներուն նորոգութեանը և ուրիշ պէտքերու համար, սպանիական կառավարութեան կողմէ կանչուեցաւ, թէև անոր նորոգութիւնները տակաւին աւարտած չեն։ Մարսիլիայն նաւ մը վարձուելով Նոյ-Ֆոնֆոպ ճամբայ ելաւ Դէպի Պարշէլոնա, ուր անմիջական նորոգութիւն մը կրելով սպանիական նաւատորմին պիտի միանայ։

—Խնամակալ Թագուհին բոլոր կուսակցութեանց պետերուն կարծիքը առնելէ վերջ որոշեց Պ. Սակասթայի դահլիճը պահել։ Հետեւաբար նախարարական տագնապի խօսք չի կայ այլ եւս։ Ներկայիսին մէջ Պ. Բինէյտս չնորհաւորեց Պանքօ մարշալտը և Բուլպսի բանակը այն խանդավառութեան համար՝ զոր կը ցուցնեն սպանիական հողը պաշտպանելու համար։ Պատերազմական նախարարը պատասխանեց. «Համոզուած եմ որ բանակը պիտի մեռնի քան թէ պարտութեան մը ամօթը կրէ։»

Բացարձակապէս չի գիտցուիր թէ Դալարի Գվոյ կղզիներուն առջեւ ի՞նչ կ'ընէ սպանիական նաւատորմը։ Մինչդեռ մէկ կողմէն կ'ըսուի թէ տակաւին հոն կը գտնուի և ածուխ կ'առնէ և այսօր վաղը պիտի մեկնի, միւս կողմէն կ'ըսուի թէ անծանօթ տեղ մը մեկնած է անակնկալ յարձակում մը ընելու համար։ Սխալ է թէ նաւատորմիդին հրամանատարութիւնը պիտի ստանձնէ ծովային գործոց նախարարը։ Անտիլեան ծովուն նաւատորմին հրամանատար կարգուեցաւ Մանթէրրա ծովակալ։ Սրընթաց նաւաբաժինը կը գտնուի Ակրվէրա ծովակալին հրամանին տակ։ Գաղտնաւորութեանց նախարար Պ. Մորէ կը յայտարարէ թէ կարելի չէ որ հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուին Ռուսպայի հետ, վասն զի եթէ Բի-Ուէսթի պարանը կտրուի, անդին կան Պէրմուտի, Ճամայիքի և Բրնամբուքայի պարանները՝ որոնք կապուած են Ֆրանսական Ընկերութեան պարաններուն հետ, և այս վերջիններն ալ պաշտպանուած են հեռագրական համաժողովին երաշխաւորութեամբ։

ՆՈՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բոլոնը ամերիկեան թորպիլակիրը Մոնիլպո անուն սպանիական նաւ մը գերի բռնեց և Բի-Ուէսթի տարաւ։ Երկու ամերիկեան թնդանօթակիրներ դէպի արեւմուտք, և երկու լրատար, մէկ յածուորակ և մէկ թնդանօթակիր դէպի արեւելք մեկնեցան։ Նաւատորմին մնացեալ մասը Հաւանան պաշարած է։ Մ. Նահանգաց շատ մը նաւահանգիստներուն մէջ ականներ դրուելու հրաման տրուեցաւ, բայց նախազգուշութիւններ ձեռք առնուեցան, որպէս զի բարեկամ Պետութեանց նաւերը անոնցմէ չվնասուին։ Հանրային կիմացնեն թէ ամերիկեան հինգ նաւեր գաղտնի հրամաններ առնելով մեկնեցան։ Օլէմպիա և Պալթիմոր յածուորակները Մանիլայի ամերիկեան հիւպատոսին գալուն սպասելէ վերջ անծանօթ տեղեր մեկնեցան։ Հանի Բոնկի անգլիական իշխանութիւնը արգիլեցին անգլիացի հպատակներուն օգնել այս կամայն կողմին։

ՍՈՒՏ ԼՈՒՐԵՐ

Սպանիական առածը թէ «պատերազմի ժամանակ աշխարհքին շատ խոշոր սուտեր կը հնչուին» կը սիրի իրականանալ թշնամութեանց սկզբին։ Պէտք է զգուշանալ և իրրեւ ճշմարիտ չընդունիլ մանաւանդ վաճառական նաւերու դերի բռնուելուն մասին տարածուած զրոյցները։

ԲՈՒՊԱՅԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

Ռուսպայի արեւմտեան մասին եղերքին պաշարումը սկսած է։ 12 ամերիկեան նաւեր ճակատամարտի գծով շարուած են, թորպիլակիրները առջեւէն, Հաւանայի և Մորրօ ամրոցին դիմաց, ցամաքին հրետանիէն հեռու։ Սպանիական նաւ մը չի կրնար ոչ հոն մտնել ոչ անկէց դուրս ելլել։ Ամերիկացիք կ'ուզեն Ռուսպայի մայրաքաղաքին մէջ սով ձգել. կ'ըսուի թէ Ռուսպայի մէջ վեց ամսուան ուտելիք կայ, և հետեւաբար կը սպասուի որ Ամերիկացիք փորձեն ցամաք ելել բռնի, քան պաշարել զայն սովի բռնելու համար։ Այս կարծիքը կը հաստատուի զինուորական յանձնաժողովին առջեւ Պ. Հը լի յայտարարութենէն թէ ամերիկեան բանակին ընդհանուր սպարապետ զօր. Մայլզ կարելի եղածին չափ շուտով պիտի ելլէ Ռուսպայի ցամաքը։ Բայց այս գործողութիւնը կարելի չէ անմիջապէս ընել, վասն զի կամաւորները պատրաստելու և զանոնք սպառազինելու համար վեց շաբաթ կամ երկու ամիս պէտք է։ Կանոնաւոր բանակը՝ որ 30000 հոգի է, այդ գործին չի բաւեր։

ՓԻԼԻՊԻՆԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Մանիլայ այս սպանիական կղզեխումբը, ինչպէս գիտենք, Խաղաղական ովկիանոսի ամերիկեան նաւատորմին սպառնալիքին ենթակայ է։ Ամերիկեան այդ նաւատորմին հրամանատարն է ծովակալ Տուէյ։ Այս նաւատորմը՝ որ Հանկ-Բոնկ կը գտնուէր, Մանիլա մեկնեցաւ։ Այս վերջին քաղաքին մէջ կը գտնուին 12000 սպանիացի կանոնաւորներ, 2000 կամաւորներ և 3000 ընկերներ։ Փիլիպեան կղզիներուն ջուրերուն մէջ Սպանիոյ նաւատորմը կը բաղկանայ Բաթլէ, Տոն Ժուան, Իսլա-դը Լուսոն, Իսլա դը Լուսոն և Ընչնոս Բրէսիլիոս յածուորակներէն և ուրիշ չորս նուազ կարեւոր նաւերէ և եօթը փոքրիկ թնդանօթակիրներէ։ Ընդհանրապէս ականներ դրուած են Մանիլայի ծովախորշին մէջ։ Սպանիոյ կառավարութեան կողմէ՝ Բորրէհիսոր կղզին սկսեալ մինչև այդ ծովախորշին կարաւակողմի ցամաքին վրայ։ Բորրէհիսոր կղզին մէջ 2000 սպանիացի զինուորներ և շատ մը խոշոր թնդանօթներ կան, եւ Մանիլայի ճակատն ալ, Մարիվելէս մինչեւ Մալաթէ ցամաքային մասերուն պաշտպանուած է։ Թէև սպանիացի կառավարիչը մինչեւայն ատեն պիտի զսպէ բնիկ ժողովրդին ապստամբութեան միացողները, սակայն տակաւին տեղեկութիւններ տուած է սպանիական դահլիճին թէ կարող է դիմադրել Ամերիկեան նաւախմբին յարձակման։ Ամէն պարագայի մէջ կերեւայ թէ ամերիկացիք Մանիլայի պաշարմամբ միայն գոհ պիտի ըլլան, առանց կարենալ պաշարելու ամբողջ կղզեխումբը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Արտաքին գործոց նախարար Պ. Վիսքոնթի-Վէնոսթա՝ Ֆաշէ երեսփոխանին դարձման պատասխանելով հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ. «Երբ սպանոամերիկեան վէճը թշնամութեանց յանգեցաւ, իտալական կառավարութիւնը սկսաւ մտածել այն հետեւութեանց վրայ՝ որ առաջ պիտի գային շրջաններուն նաւարկութեան և վաճառականութեան համար, նկատելով մանաւանդ որ Մ. Նահանգները և Սպանիա ընդունած չեն Բարիզի յայտարարութիւնը։ Իտալական կառավարութիւնը բանակցութեան մտաւ եւրոպական կառավարութեանց հետ՝ որ պատերազմին միջոցին պահպանելու կարեւոր շահեր ունին։ Բայց կարծիքի այս փոխանակութեանց միջոցին, Մ. Նահանգները պաշտօնապէս ծանուցին մեզի թէ պիտի յարգեն միջազգային ծովային իրաւագիտութեան սկզբունքները։ Մինչեւ հիմա այս մտքով զեկոյց մը հասած չէ մեզի սպանիական կառավարութենէն։ Այս տեսակ զեկուցում մը ինծի հասածին պէս պիտի փութամ հաղորդել զայն խորհրդարանին։ Կառավարութիւնը բացարձակ հոգածութիւն ցոյց պիտի տայ վաճառականութեան և նաւարկութեան ազատութեան համար։»

Ծովային գործոց նախարարը յայտարարեց թէ իտալական նաւախումբ մը դրկուած է ամերիկեան ջուրերուն մէջ, որուն թիւը պիտի աւելնայ, եթէ հարկ ըլլայ։ Հարցասնդոյզ Պ. Ֆաշէ գոհ մնաց այս յայտարարութիւններէն, յուսալով որ Սպանիա եւս պիտի ընդունի Բարիզի պայմանագրութիւնը։ Ծիրակոյտին մէջ Պ. Վիսքոնթի նմանօրինակ յայտարարութիւններ ըրաւ Պ. Բամբրէալի մէկ հարցման։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Զինուորական վիրաւորեալներու նը. պաստամատոյց Ընկերութիւնը, հաւատարիմ ըլլալով իր աւանդութեանց, հանրային հանգանակութիւն մը բացած է օգնելու համար ամերիկեան և սպանիական կարմիր Խաչերուն։ Կեդրոնական ժողովը 50,000 ֆր. ստորագրած է առաջին անգամ ըլլալով, եւ իր մասնախումբերը կը հրաւիրէ այս ճամբուն հետեւիլ։ Բոլոր հաւաքուած գումարները հաւասար չափով պիտի բաշխուին երկու ազգերուն մէջեւ։ Կարմիր Խաչերու երկու ընկերութեանց կարծիքը պիտի հարցուի թէ հանգանակուած նուէրները իրրեւ դրամ պիտի ղրկուի, թէ իրրեւ դեղ կամ իրրեւ անկողին։

Բիլբոն-Ֆէյրրանի առեւտրական սենեակին մէջ ի նպաստ Սպանիոյ հանգանակութիւն մը ըլլալով 950 ֆր. հաւաքուեցաւ։

Պրազանսոնի մէջ մասնախումբ մը հանգանակութիւն կը կատարէ ի նպաստ Սպանիոյ, ըողոքելով «այս անիրաւ պատերազմին դէմ», և իրենց լուսն ղրկելով հանգանակով մասնախումբին։

Ալէէրի մէջ ալ հանգանակութիւն բացուած է ի նպաստ սպանիացի վիրաւորներու, ցոյց տալով թէ Ալէէրիացիք ի՞նչ համակրութիւններ կը տածեն «այս լատին քրոջ համար, որուն զաւակները պիտի օգնեն մեզի Ալէէրիոյ զաղթականութիւնը եւրոպականացնելու համար։»

Մարսիլիոյ արհեստներու եւ վաճառականութեան պաշտօնական Ընկերութիւնը հետեւեալ հեռագիրը քաշած է վաճառականութեան նախարարին։

«Մարսիլիացի արտադիչ և ներածիչ վաճառականները որ առեւտուր կը նեն Մ. Նահանգաց հետ, շատ կը փափաքին գիտնալ թէ ծովակէն նաւերը իրաւունք ունի՞ն գրաւելու ամերիկեան առեւտրական ապրանքները կամ ամերիկեան առեւտրական մեզի ղրկուած ապրանքները չեզոք դրօշի տակ։»

Լենբրանկիանի մէջ կարդացուած է. «Մեր խմբագրատեսը երկ, (ապրիլ 23) հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Իրլանդայի նշանաւոր հայրենասէր Միքայէլ Տէվիթի կողմէ. «Թայմի Վաշինկթընի թղթակիցը Մաք Բինի նախագահին ըսեր է թէ բոլոր Ֆրանսացիք Թերթերը և բոլոր Ֆրանսացիք Սպանիոյ կողմն են եւ Մ. Նահանգաց դէմ կը խօսին Ռուսպայի պատերազմին միջոցին։ Պէտք է որ ի պատիւ Ֆրանսայի Մորկան ծերակուտականին հեռագրէք թէ այդ խօսքը սխալ է։»

Հանրի Ռոշֆոռ իսկոյն Մ. Նահանգաց ծերակուտական Պ. Մորկանի ուղղեց հետեւեալ հեռագիրը.

«Արդի պատերազմին առթիւ Ֆրանսացւոց և Ֆրանսական մամուլին զգացմանց նկատմամբ Թայմի թղթակցին խօսքը բացարձակապէս սխալ է։ Ֆրանսայի բոլոր հանրապետականները սրտով Ռուսպացիներուն և անոնց ազատարարներուն կողմն են։»

ՆԱԻԱՅԻՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐ

Պէրլինէն կը հեռագրեն թէ Մատրիտի գերմանական դեսպանատան կցորդ Ռոսիկ գնդապետ և Վաշինկթընի գերմանական դեսպանատան կցորդ Պէպէր-Բաշվիզ գընդապետ Վիլհէլմ Բ.ի կոչէն պաշտօնական յանձնեցին մօտէն դիտելու երկու պետութեանց պատերազմական պատրաստութիւնները, ինչպէս նաեւ զինուորական դէպքերը և այս մասին տեղեկագիր ղրկել իրենց։

ՍՊԱՆԻԱ ՅԱՂԹՈՂ ! ! !

Վաշինկթընէն մեկնելէն առաջ, ամերիկեան դեսպան Պ. Բոյս որ Պարնասպ ըսաւ իր բարեկամներէն մէկուն թէ կը կարծէր որ պատերազմը քիչ պիտի տեւէ և պիտի վերջանայ Սպանիոյ փայլուն յաղթանակներով։ Սպանիական նաւատորմիկը պիտի կործանէ ամերիկեան քաղաքները, և Մ. Նահանգները պիտի պարտաւորին երկու միլիար տոլար պատերազմական տուգանք վճարել։

Դեսպանատան մէկ քանի պաշտօնեաներն ալ միևնոյն իմաստով խօսած են։ Անոնցմէ մին ըսած է թէ Սպանիա մեծ թուով լրտեսներ ունենալով Մ. Նահանգներու մէջ, յանկարծակի պիտի բերէ թշնամին, անոր մտքէն իսկ չանցած կէտերուն վրայ յարձակում ընելով։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ-ՆԱՒԵՐ

Պերլինէր Թայպլոն կ'ըսէ թէ Տոն Բարլոս Պէլտիքայի կառավարութեան հետ կը բանակցի անոր երեք փոխադրանաւերը գնելու համար, զոր հիւանդանոցի վերածելով սպանիական կառավարութեան տրամադրութեան տակ պիտի դնէ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Բէրլիներոպո-բիոթ Վէրոմոմոթի կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգները և Ռուսիա հին բարեկամներ ըլլալով իրարու, Ռուսիա այդ բարեկամութիւնը չյարգող ո և է ընթացքի չպիտի հետեւի։ Տարակոյս չի կայ թէ Ս. Մերիկա ամէն ատենէ աւելի պիտի գիտնայ այդ բարեկամութեան արժէքը։

ՊԱՐԱԶԻԼԻԱ

Սպանօ-ամերիկեան կռուին մէջ Պրազիլիոյ ժողովրդին մեծ մասը Մ. Նահանգաց կողմը բռնած են։ Իրենց գլխաւոր թերթը կ'ըսէ. «Մենք Մ. Նահանգաց հետ ենք, որ Ռուսպայի ազատութեան համար յանդուգն զոհողութիւն մը փորձը կու տան աշխարհի։»

ԲՈԻՊԱՑԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուսպայի հարստութիւնը, բացի ծխախոտէն, կը կազմեն գլխաւորաբար և գրեթէ բացարձակապէս իր շաքարի եղէգները։ Խռովութիւններէն առաջ, Ռուսպա բոլոր գաղթականութեանց մէջ ամէնէն առատ շաքարեղէգ արտադրող երկիրն էր, տարեկան մէկ միլիոն թոնս։ Ամէնէն աւելի շաքար սպառող ժողովուրդն են Մ. Նահանգներու բնակիչները։

Մ. Նահանգներու մէջ 993522. թոնս շաքար սպառեցաւ 1881ին. 1890ին այս թիւը կը բարձրանար 1 միլիոն 522731 թոնոյի։ 1894ին 2 միլիոն 12714 թոնս, և վերջին տարին 1 միլիոն 96263 թոնս, այսինքն 16 տարուան մէջ 100ին 111 յաւելում մը։ Այս շաքարին մեծ մասը Մ. Նահանգները դուրսէն կը գնեն։

Ռուսպայի ապստամբութենէն առաջ այդ մեծ կղզին էր որ կու տար Մ. Նահանգներուն շաքարին մեծագոյն մասը։ Տարակոյս չկայ թէ, այն օրը որ Ռուսպան Մ. Նահանգներուն ըլլայ, տեղւոյն կացիները իրենց ձեռներէն ոգիով և վիթխարի դրամագլուխներով պիտի կ'կնապատկեն Ռուսպայի շաքարին արտադրութիւնը, որ ապստամբութենէն առաջ մէկ միլիոն թոնս էր արդէն։

Ենթադրելով որ շաքարին կենդինները 35 ֆր.ի կու գայ Մ. Նահանգներուն, կը հետեւի թէ միայն շաքարի համար Ամերիկացիները տարեկան 700 միլիոն ֆր. վճարելու ստիպուած են օտարին։ Այս պայմաններուն մէջ Ռուսպայի յաղթանակը կ'արժէ ուրեմն մէկ քանի միլիոնական զոհողութիւններ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄԸՆ ԱԼ

Կեդր. Ամերիկայի երկիրներէն Գոսթա Ռիքայի և Նիքարակուայի միջեւ գժտութիւն ծագած է և հաւանական է որ պատերազմ մը ծագի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Կառավարութիւնը որոշած է որ Բայսթակին ընտրութիւնները կատարուին Յունիս 16ին։

ԻՏԱԼԻԱ.—Խորհրդարանը դարձեալ արձակուրդ ունեցաւ, և իր նիստերը պիտի վերսկսի Տորինոյի արուեստանոցներէն վերջ, Մայիսի երկրորդ կիսուն սկիզբը։ Թագաւորն ու Թագուհին, որ Ապրիլ 27ին Ֆլորենտիա պիտի երթան՝ ի պատիւ Ամերիք Վէսբուչի և Թոսքանէլլիի տրուած հանդէսներուն փակման ներկայ ըլլալու համար, Մայիս 1ին Տուրինո պիտի դառնային, արուեստահանդէսին բացման նախագահելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ.— Ռուսական արքունիքը տակաւին նշանակած չէ Պէլկրատի համար իր ներկայացուցիչը։ Նոյն իսկ ռուսական դեսպանատան զինուորական կցորդը գնդ. Թուսլ, այս պահուս բացակայ կը գտնուի Պէլկրատէն։

—Պէլկրատի ռուսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Նէլիւտովի որ գործակատարի պաշտօն ալ կը վարէր Ռուսիոյ դեսպանին երկարատեւ բացակայութեան միջոցին, անսպասելի արձակուրդով մեկնեցաւ Սերպիոյ մայրաքաղաքէն, ուսուսական պարտքին մեացորդը չկարենալով գանձել։ Արգէն Միլան թագաւորին Պելկրատ դառնալէն անմիջապէս վերջը, մեկնած էր դեսպանատան զինուորական կցորդ Թաւպէ գնդապետը։ Դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պ. Նէլիւտովի միայն կը մնայ իր պաշտօնին վրայ. բայց խօսք կայ թէ այն ալ ի մօտոյ պիտի մեկնի։

ԵԳԻՊՏՈՍ.—Շահ ունեցող տասնչորս Պետութեանց իրաւագէտ խորհրդականներէն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, խաւն դատարաններու խնդիրը նորէն ուսումնասիրելու համար։ Եգիպտական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ այդ դատարաններու իրաւասութիւնը նուազեցնելը։ Յանձնաժողովին մեծամասնութիւնը առաջիկայ կը հակառակի եղած առաջարկութեան։

—Պարոն Ֆէլիքս Մէնաս եգիպտական կարմիր Խաչի ընկերութիւն մը պիտի հաստատէ Գահիրէի մէջ։

ՊԵԼՃԻՔԱ.—Կառավարութիւնը 50,000 ֆր.ի մրցանակ մը կը խոստանայ այն մարդուն՝ որ առանց ճերմակ ծծումբի լուցկի պատրաստելու ամենալաւ դրութիւնը գտնէ։ Կ'ըսուի թէ մրցումը միջազգային պիտի ըլլայ և թէ հնարիչը իր գիւտին տէրը պիտի մնայ։

Ապակեգործ գործաւորները հետզհետէ Պէլճիքայէն Ռուսիա կը գաղթեն։ Դեռ անցեալ օր քառասուն հոգիի չափ, այր, կին ու տղայ ռուսական գաւառները գաղթեցին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Անգլիական կառավարութիւնը ինքնաբերաբար խմացուց գերմանական կառավարութեան թէ Անգլիա դիտաւորութիւն չունէր վնասելու Գերմանիոյ շահերուն Զան-Թունկ գաւառին մէջ, ոչ ալ ո և է դժուարութիւն ստեղծել Գերմանիոյ համար այդ երկրին մէջ, և թէ մանաւանդ չվախի չենէ ո և է երկաթուղի որ Վայ-Հայ-Վայէն կամ շրջակայ երկիրներէն երթայ Զան-Թունկի գաւառին ներսերը։

ՍՈՒԻԱՆ.—Տէյլի Թելեկրաֆի մէկ թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունենալով Մահմուտ էմիրին հետ՝ որ, ինչպէս գիտենք, Անգլիացւոց ձեռքը գերի ինկած է այս վերջինը իրեն յայտարարած է թէ Ամատուլլահ իշխանը Օմտուրմանի մէջ 60 հազար զինուոր և թնդանօթներ ունէր։ Մահմուտ կ'ըսէ թէ Տէրվիշներուն վերջին պարտութեան գլխաւոր պատճառը եղած է Օսման Տիկմա իր դասալքութեամբը։

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Ֆրանսայի վերջին պատերազմէն առաջ, Ստասասքարի ընկ զօրքերուն հրամանատար Շերվինթըն հրամանատար անցեալ ԳԵ. իր անկողնին մէջ մեռած գտնուեցաւ կուրծքին վրայ ատրճանակի երկու հարուածով. դիպուածութիւն կատարուելով հակցուեցաւ որ գնդապետը անձնասպան եղած է։ Ֆրանսայի դէմ Հոլանդերուն բանակին մէջ ծառայած էր Շէլվինթըն։

ՊԱԼԹԻԿԷՆ ՍԵԼԻ ՇՈՒՎ.—Շատ անգամներ խօսուեցաւ արդէն Սեւ և Պալթիկ ծովերը միացնող ապագայ մեծ ջրանցքին համար։ Այս անգամ վերջնական յատակագիծը պատրաստուած և ընդունուած է կ'ըսուի, և աշխատութիւնները պիտի սկսին առաջիկայ ամսուն։

Այդ հսկայ ջրանցքը պիտի սկսի Բիկայէն, պիտի անցնի Տվինսքէն, Պորիսովէն, Բիէվէն, Բերէյէսլավէն, Զերքասքէն. Պոպրինէձէն, Եէքաթերինոսլաւէն, Ալէքսանդրովսքէն. Մէչքիէն և պիտի վերջանայ Բէլոսն։ Ջ.անցքին մեծ մասը պիտի կազմեն Տնէպա և Տնիեբր գետերը։ Խորութիւնը պիտի ըլլայ 8 մէթր 20. լայնութիւնը 64 մէթր մակերեսին վրայ և 33 մէթր խորը. երկայնութիւնը 2000 քիլոմէթր։ Գիշերը իր ամբողջ երկայնութեանը վրայ պիտի լուսաւորուի ելեկտրական լապտերներով։ Ընդհ. ծախք 225 միլիոն ռուպլի, մէկ միլիառ ֆր.ի մօտ։

ՀԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Անգլիոյ կառավարութիւնը խորհրդարանին հաղորդեց Մարագոյն Արեւելքի անցեալ դէպքերուն առթիւ կառավարութեան և իր Բէքինի, Ս. Բէդրսպուրգի, Պերլինի ներկայացուցիչներուն միջեւ փոխանակուած պաշտօնագրերը, որոնց գլխաւոր մասերը հետեւեալներն են.

1897 Նոյ. 18ին Անգլիոյ Բէքինի ներկայացուցիչ Սըր Բլոտ Մաքտոնալտ հեռագրով յայտնեց Լորտ Սալիսբերիի թէ գերմանական նաւեր Քիաո-Զէու գրաւած են և այդ տեղին չինական կրամանատարին հրաման տուած են դուրս ելլել անկէ։ Բրիտանական դիւանագիտութիւնը Գերմանիայէն սա յայտարարութիւնը միայն կրցաւ ընդունիլ թէ Գերմանիա պիտի մնայ ընտրած է այնպիսի նաւահանգիստ մը որ անգլ. շահերուն ուղղակի չընդանակին մէջ չէր գտնուեր, և թէ ինքը կը հաւանի որ եւրոպան ո և է պետութիւն Չինաստանին նոր նաւահանգիստներ բանալ տայ աշխարհի վաճառականութեան առջեւ։

Դեկտ. 23ին Սըր Բլոտ Մաքտոնալտ առաջին անգամ ըլլալով յիշատակեց Բորթ Արթուրը Նախարարապետին ուղղած հեռագրին մէջ, հասկցնել ուզելով թէ Բէքինի կառավարութիւնը Ս. Բէդրսպուրգի կառավարութեան իրաւունք տուած է հոն ձմերելու։ Բայց արդէն Մուրավիէֆ կոմսը գործը գաղտնի չէր պահեր Ս.Բէդրսպուրգի անգլ. դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ՝Բրանորէն, թէ վարձքով պիտի պահանջեր Մանչուրիոյ երկու նաւահանգիստները, յարգելով հանդերձ Չինաստանի վհկապետական իրաւունքները։ Մարտ 7ին Լորտ Սալիսբերի իմացուց Սըր Բլոտ Մաքտոնալտի թէ Բորթ-Արթուրի և Թա-Լիէնն-Վանի առուսական պահանջումներուն համար պէտք է փոխարինութիւն մը պահանջել Երկնից Որդին, և թէ այս բանէն համար լաւագոյն ծրագիրն էր Վայ-Հայ Վայի յանձնումը պահանջել։ որուն հաւանի ոչ միայն Չինաստան՝ այլ նաեւ Ճաբոն։ Բէքինի անգլիական դեսպանը իր պատասխանին մէջ ըսած էր թէ Ռուսիա այդ նաւահանգիստներուն պահանջմանը իբրեւ չար, ժառիթ մէջ կը բերէր Մանչուրիոյ պաշտպանութիւնը նախապէս պատրաստելու դէմ։ Կ'աւելցնէր թէ չինական կառավարութիւնը թախանձագին կը խնդրէր Լորտ Սալիսբերիի օգնութիւնը, պնդելով Ռուսիոյ մտադրութեանց վրայ յարձակելու ծրագիր չունէր երբէք։ Ս.Բէդրսպուրգի անգլիական դեսպանը Լորտ Սալիսբերիի մատնացոյց թէ Մուրավիէֆի կոմսը միշտ հաստատապէս որոշած էր երկու նաւահանգիստ առնել, քանի որ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ դէպքերուն վրճակը շատ անստոյգ է։ Մուրավիէֆ կոմս նախ օտար վաճառականութեան համար բաց հռչակեց այդ նաւահանգիստները, սակայն յետոյ արգիլեց դայն Բորթ Արթուրի համար։ Մարտ 24ին Բէքինի անգլիական դեսպանը հեռագրեց թէ Զինաստան Ռուսիոյ սպառնալիքին առջեւ ստիպուած էր տեղի տալ այդ պետութեան պահանջմանց։ Զոր Սըր Նիքոլաս մարտ 22 թուով քաշած հեռագրի մէջ «Բէքինի համար մնայուն սպառնալիք մը» կը նկատէր։ Մարտ 25ին Լորտ Սալիսբերի կը պատասխանէր թէ, Բէքինի մէջ պետութեանց շահերը վտանգուած ըլլալով, պէտք էր Վայ-Հայ Վայը առնել, երբ ճաքոնցիները անկէց դուրս ելլեն։ Այս բանակցութիւնները աւարտեցան ապրիլ 3ին Բէքինի մէջ, երբ ճաքոն ապրիլ 2ին տուաւ իր հաւանութիւնը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Կառավարութիւնը Բարիզի սեղանաւորական բանակցութեան արդիւնքը՝ հեղէն փոխառութեան մասին, չհրատարակեց։

—Վիէնայի Հեղէն գաղթականութիւնը խանդավառ ցոյցեր ըրաւ Կոստանդին և Սորկիոս իշխաններուն և Սոֆի

պայի մէջ հանրային ուտեստին վտանգ չըսպառնար, հակառակ ցորենին սղելուն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիա և Մեքսիկա յայտարարեցին թէ կատարեալ չեզոքութիւն պիտի պահեն սպանօ-ամերիկեան պատերազմին մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Արտգրաբանին մէջ, սաստիկ վիճաբանութենէ մը յետոյ 167ի դէմ 175 ձայնով ընդունուեցաւ ձախակողմի գերմաններուն առաջարկը. Պոտէնի նախկին նախարարապետը գտաւ ենթարկելու խնդիրը յանձնաժողովի մը յանձնելու համար։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ 27 Ապրիլ.—Պաշտօնաթերթը հրատարակեց Ֆրանսայի չեզոքութիւնը պատերազմին առթիւ։

—Վաշինկթընէն առնուած հեռագրի մը նայելով ամերիկեան մարտանաւերը սպանական երկու շոգենաւեր ալ բռնած են, որոնցմէ մէկուն մէջ 900 զինուոր կը գտնուի։

—Ամերիկացիները չեն ուզեր ազատ թող տալ Պո-էնովանթրոպան և ուրիշ շոգենաւ մը։

—Վաշինկթընէն կը գրեն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը 100ին 5 տոկոսով 100 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը պիտի կնքէ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ զրամատունը պանքատուներուն թիւը աւելցնելով հանդերձ փոխառութիւն մըն ալ կնքելու արտօնութիւն ստացաւ։ Կը ստիպի թէ արտաքին փոխառութիւնը ներքին փոխառութեամբ մը պիտի կատուցուի։ Ասոնցմէ զատ Սպանիոյ կառավարութիւնը Էյմատէնի հանքերը երաշխաւորութիւն տալով, 100 միլիոնի թղթադրամ պիտի հանէ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ կայսրը 150,000 ֆիորին զրկեց Սպանիոյ հայրենասիրական հանգանակութեան։

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Ապրիլ.— Կը ծանուցանեն թէ Գերմանիա չեզոքութեան յայտարարութիւն չպիտի ընէ։ Գերմանիա կ'ուզէ գործելու կատարեալ ազատութիւնը իւեն վերապահելը։

—Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ Գերմանիոյ կառավարութեան և Պավիերայի միջև եղող բանակցութիւնները փրկ մը գտած են։ Զինուորական գերագոյն ատեանին կեդրոնը Միւնիխի մէջ պիտի պահուի դարձեալ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Բի-Ուէսթլէն եկած հեռագիր մը կ'իմացնէ թէ ամերիկուհի սպայ մը յայտնիր է Բուպայի ցամաքը ելլել։ Սպան պաշտօն ունի ապատմբպատներուն հետ բանակցելով, ամերիկայի զինուորներուն ցամաք ելլելը դիւրացնել։

ՔԱՆ.—Հոլանտայի թագուհիները այսօր մեկնեցան Իտալիա երթալու համար, ուր պիտի մնան մէկ քանի շաբաթ։

Ս. ԲԷՐՍԹՈՒՐԳ.—Ռուսական կառավարութիւնը նաւային կցորդներ կը զրկէ Սպանիա և Միացեալ Նահանգները, պատերազմական գործողութիւններուն հետեւելու համար։

ՊԷԿՈՒԱՏ.— Պապական նուիրակ Տ. Վօյթիվ հոս հասաւ, Սերպիոյ մէջ կաթոլիկ եպիսկոպոսութեան մը հաստատութեանը վրայ բանակցելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Այնթապի գաւառային վարչութիւնը տեղւոյն Առաջն. փոխանորդ Տ. Գէորգ քահանայի ծերութեան պատճառաւ հրաժարած ըլլալը ծանուցանելով, Պատրիարքարանի Տ. կարգադրութեամբ Տ. Կարապետ քահանան այդ պաշտօնին իբր յարմարագոյն անձ նշանակած և անոր հաստատութիւնը խնդրած էր Ս. Պատրիարքէն։ Ն. Սրբազնութիւնը այդ մասին հարկ եղած պաշտօնագիրը յղած է առ որ անկ է։

—Վանայ մերձակայ Սաղնապատի Ս. Գրիգոր վանքին հոգաբարձութիւնը գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարքին, նոյն վանքին հասոյթներով Այգեստանեաց մէջ աղջկանց յատուկ որբանոց մը բանալու խնդիր մատուցած է և այս մասին տնօրինութիւն և հրահանգ կը խնդրէ։

—Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Ասլանեան երէկ իրիկուն հասաւ մայրաքաղաքս և ուղղակի Պոյաճը գնաց, իր բնակարանը գնաց։

—Այնթապի կրօն. ժողովը որոշած է գաւառային կեդրոնական մասնաճիւղ մը հաստատել Այնթապի մէջ։ Այդ մասնաճիւղին մէջ պիտի գտնուին մասնաւորապէս կրօնական, պատմական, աստուածաբանական և Ս. Գրոց մեկնաբանական գիրքեր։

Այս առթիւ Կրօն. ժողովի անդամները իրենց մէջ հանգանակութիւն մը ըրած են հարկ եղած նախնական ծախքերը հոգալու և գնումներ ընելու համար։

Որոշուած է նաեւ դիմումներ ընել հեղինակներու, որպէս զի իրենց երկասիրութիւններէն մէկ մէկ օրինակ ղրկեն մեր նոր մատենադարանին։

—Իզմիրեանց կտակի Ծանձնաժողովը երեկ գումարուեցաւ Ս. Պատրիարք հօր բնակարանը իր նախագահութեամբ։ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Դուրեան եւս ներկայ էր ժողովին։

—Ռոտոսթոյէն կը գրեն մեզ։

Նորընտիր Առաջնորդ Գեր. Այվազեան վարդապետը այս երեքշաբթի (Ապրիլ 14) հրաւիրած է գաւառ. երեսփ. ժողովը որ նիստ մը կազմէ, Առաջնորդարանի պիւտճէն կարգի կանոնի դնելու համար։ Այսպէս որոշած է Քաղ. ժողովին հետ խորհրդակցութեամբ։

Գաւառ. երեսփ. ժողովին գլխաւոր աշխատութիւնը պիտի ըլլայ որոշել թէ ազգային տուրք մը հաստատելու է թէ ոչ, և թէ այս տուրքը (եթէ հաստատուի) գանձելու համար, ինչ գործնական միջոցներ պէտք է ձեռք առնուին։ Ասկէ զատ պիտի ուսումնասիրուին Ռոտոսթոյի առաջնորդարանին բոլոր հասոյթները, որոնք անուղղակի միջոցներով կը գոյանան և որոնց համար, գժբաղդաբար, մասնաւոր խնամք չէ տարուած մինչեւ հիմա։

Պիւտճէի խնդիրը կարգադրելէ անմիջապէս յետոյ, առաջիկայ շաբաթ, Առաջնորդը այցելութեան պիտի ելլէ իր թեմերուն, Մակրա, Զորլու, Սիլիվրի, Տարտանէլ, Կէլիպոլու, Էդիրնէ և ուրիշ տեղեր։ Առաջնորդին այս որոշումը, որով անմիջապէս գործի կը սկսի, շատ լաւ տպաւորութիւն առաջ բերաւ Ռոտոսթոյի մէջ, և տարակոյս չի կայ, բոլոր թեմերուն վրայ ալ միեւնոյն ազդեցութիւնը պիտի ընէ։ Ամէն տեղ Նորընտիր Առաջնորդին այցելութեանը կը սպասենք։

—Բարիզէն մեզ կը գրեն.

Այսօր, Բարիզի 8րդ ատենապետանին քաղաքապետանոցին մէջ կատարուեցաւ Պ. Պողոս Բէյլէանի ամուսնութիւնը օրիորդ Ժան Ֆռանսուի հետ. զոյգ Ֆիլիպօ ծանուցած էր քանի մը օր առաջ։ Ամուսնութեան արարողութենէն յետոյ. Պոքատու փողոցը, օրիորդ Ֆռանսուի ծնողքին տանը մէջ, ընդունելութիւն տեղի ունեցաւ, ուր ներկայ էին, բազմաթիւ Բարիզցիներու հետ, Բէյլէանի աղգականներէն շատեր։ Օ. իսրդ Ժանֆռանսուա, բարիզեան բարեկեցիկ ընտանիքի մը աղջիկ։ Հնարկալի անձ մըն է։

Պէտք չի կայ ներկայացնել Մասիսի ընթերցողներուն Պ. Պողոս Բէյլէանը, որուն վառվռուն բժշկական քրտինքները մոռցուած չեն անշուշտ Պոլսոյ հայ հասարակութենէն։ Այս տարուան Ցունուարի վերջերը անցուց Բէյլէան իր Ռէպրը, Նիթ ունենալով Les alcooliques persécutés, խնամոտ ու ինքնատիպ աշխատութիւն մը որ իր վարպետին, Պ. Ժոֆռուայի գնահատանքը արժանացաւ. իր մէկ քանի ջղաբանական յօդուածները եբեւեան Շառքոյի հիմնած Revue de Nevrologie հանդէսին մէջ, և իր մտադրութիւնն է բժշկի զբաղումից կեանքէն պարապ մնացած ատենը գիտական ուսումնասիրութեանց նուիրել։ Իրաւունք ունինք չատ բան սպասել իրեն նման ուշիմ ու հետաքրքիր մտքէ մը, մանաւանդ ջղային հիւանդութեանց պէս ընդարձակ ու շահեկան ճիւղի մը մէջ։

Պ. Բէյլէան հաստատուած է իբր բժիշկ Շանզ Էլիզէի թաղին, Բոնթիէ փողոցը, շքեղ տան մը մէջ։ Պարոն և Տիկին Բէյլէանի սալոնը Բարիզի հայ գաղթականութեան փայլուն ու սիրուն հաւաքավայրերէն մէկը ըլլալու կոչուած է. բոլոր յայտնիներները կը մաղթենք մեր տաղանդաւոր և համակրելի ազգակցին։

—Գաւառային Միացեալ աղբատիկ վարժարաններու Խնամակալութիւնը վեր. Ասլանեան Ստեփան բաշայի ատենապետութեամբ նիստ ըրաւ երեկ. Դ.Շ., ժամը 4ին, իր Դրասենեակին մէջ. և զբաղեցաւ իր օրակարգի կրթական զանազան խնդիրներով։

Խնամակալութիւնը այս խնդիրները ուսումնասիրած ժամանակ տեսաւ որ ատենէ մը ի վեր գաւառական չատ մը քաղաքներու ու գիւղերու ազգայինները Խնամակալութեան կազմութիւնը իմանալով և կարծելով որ այս նոր կազմակերպութեան շնորհիւ իսկ Միացեալ Ընկերութեանց դրամական կացութիւնը շրջուած կ'ըլլայ ինքին վարժարանի համար դիմում կ'ընեն ուղղակի կամ Պատրիարքարանի միջոցաւ։ Այս դիմողներէ մէկ մասը անոնք են որ Միացեալ ընկերութեանց շնորհիւ վարժարան ունեցեր են ատեն մը՝ բայց փրկին պարագաներու կամ ընկերութեան դրամական տագնապին բերմամբը զրկուելով անկից, կը խնդրեն որ հիմայ այդ շնորհը վերստին վայելեն. ոմանք ալ հագիւ հազ տարեկան փոքր նպաստ մը ճարելով՝ կը բաղձան որ իրենց վարժարանին մնացեալ ծախուցը համար դուրսէն օգնութիւն մը ունենան, իսկ կան ալ որ կարողութիւն ունենալով հանդերձ հսմեմատապէս՝ պարագաներէն օգտուելով կ'ուզեն փոքր զոհողութեամբ մը Ազգին վրայ նետել իրենց գաւակներուն կրթութեան բեռը։

Ասոնք ամէնքը միանալով, խնդրանքներու ահագին դէզ մը կը կազմեն՝ որոցմէ ինքզինք պաշարուած կը զգայ Խնամակալութիւնը առանց կարենալու հիմակուհիմայ և ոչ մէկուն համար նպաստաւոր բան մը ընել, որովհետեւ գաղտնիք մը չէ թէ պաշտօնի անցած օրէն Ընկերութեան հասոյթի բոլոր աղբիւրները ցամքած գըտաւ գժբաղդաբար և իր կարծած նուազագոյն հանդէսն ալ դեռ սաղմնային վիճակի մէջ է։ Իրաւ է որ այս ամէնը ապացոյց է թէ գաւառներու մէջ կրթութեան համար փափաք մը կայ որ շատ ուրախալի երեւոյթ մըն է ինքնին, բայց դժբաղդութիւնը այն է որ Խնամակալութիւնը այս փափաքին գոհացում տալու վիճակէն զուրկ է։ Հետեւաբար, նկատելով որ առանց դրամի բան մը չըլլար որքա՛ն ալ լաւ խորհուրդներով ու փափաքներով տոգորուած ըլլայ ինքը՝ հարկադրուած տեսաւ ինքզինք հիմակուս հիմա մերժողական պատասխան տալ այս կարգի ամէն խնդիրներու, սպասելով որ իր դրամական կացութիւնը բարւոքի փոքր ինչ, որպէս զի կարենայ գաւառներուն օգնել ամէնէն կարօտներէն սկսելով ի հարկէ։

Հեռագրական լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀՈՒԵՑԱՒ

Սիլվեստեան Գրիգոր էֆ.ի Սանկիսի Բ. աստիճան։

Պոլսոյ առեւտրական սենեակին քարտուղարներէն Բավլաքի Էքսնօմիտի էֆ.ի Սալիսեի աստիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Սամսոնի յոյն մետրապոլիտին փոխանորդ Տ. Դաւանդիոսի Դ. կարգի Մէճիտիյէ։

Կոլոնիայի խմբագիր Պ. Լալման Հէրմանի և պատկերազարդ Բէնի Ժուռնալի անօրէն Պ. Տիեզ Էրիսի Դ. կարգի Մէճիտիյէ։

Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան գիտական մասնին Ա. քարտուղար Յարութիւն և Երկրաչափ Զերբէսեան էֆէնտիներուն Դ., և Նոյն մասնին գծագրիչ Գրիգոր էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանեան։

Բարիզի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Նէճիպ Մէլհամէ էֆ.ի կնոջ Ա. կարգի Շէֆգաթ։

ԴՈՒՐՊԱՆ ՊԱՇԱՄԻ.—Պոլսոյ դատաւորին կողմէ տրուած վճռագրին համաձայն, որ Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայացուի վաւերանալու համար, առաջիկայ երկուշաբթի օր Դուրպան Պայրամի է։

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ.—Սպանիոյ դեսպան տի Բամբօ Սակրաաօ մարքիզն ալ պաշտօնապէս իմացուց արտաքին գործոց նախարարին պատերազմին յայտարարութիւնը։

Զեռնկան պաշտօնատունը Թուրքիոյ մէջ ալմտիքի սղելուն առաջքը առնելու համար ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստած և Բ. Դրան յանձնած է։

—Զինուորական և քաղաքային հանգիստեան սնուցեկներու մէջ գտնուած բիլիարդը (սպանիական դրամ), որոշուեցաւ հրապարակի դիրքին համեմատ ծախել։ Այսուհետեւ Պէնկազիէն, Եէմէնէն և ուրիշ տեղերէ եկած բիլիարդը փոխելու տեսին մրցոյներ ձեռք պիտի առնուին։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.—Բէլթայէն կը հեռագրեն թէ Հունգարիոյ թղթատարական վարչութիւնը յայտնած է օսմ. կառավարութեան թէ Թուրքիոյ քաղաքներուն, մասնաւորապէս Պոլսոյ հետ ուղղակի յարաբերութիւն հաստատելու համար, հեռագրական նոր գիծ մը շինել մտադրած է։

ԱՌՈՒԹԱԽԻ ՏՈՒՐՔ.—Անատոլուի նահանգներուն ընդհ. քննիչ Շաքիր քաջա զբաղութեամբ մը կ'առաջարկէ որ Պոլսոյ սակարանին մէջ տեղի ունեցած առուծախերէն յանուն կառավարութեան մասնաւոր տուրք մը առնուի, ինչպէս կ'ըլլայ օտար երկիրներու սակարաններուն մէջ, որով տարեկան կարեւոր գումար մը կը գոյանայ։ Եմմական ժողովը պատշաճ տեսնելով այդ առաջարկը, խնդիրը Բ. Դրան յանձնեց։ Պետական Խորհրդին ելմտական ճիւղն ալ քննելով խնդիրը, որոշեց Գորբային գումարտէրին հետ օրինագիծ մը պատրաստել այդ մասին և Բ. Դրան զրկել։

ԹՈՒՐԳԻԱ ԵՒ ՍԱՖՈՆԻԱ.—Սաքսոնիոյ թագաւորը շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին, որ Պէյրութի օսմ. դեսպանը զրկած էր իր տարեդարձի հանդէսներուն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ.— Մոնթէօ կ'ըսէ թէ հաւանական է որ Դէկրանի անգլիական դեսպանը սբը Մորթիմար Տիւբընտ յայտարէ սբը Փիւիբ Դըրրիի։

ԿՐԵՏԷ.—Ռէսթվինթրի գուքսը 1500 պարկ ծծումբ նուիրեց Կրետէի աղքատ երկրագործներուն բաժնուելու համար։

ՆՈՐ ԼՐԱԳԻՐ.— Մոնթիէօռի տէր եւ տնօրէն Պ. Պէլիս այսօրուընէ կը հրատարակէ իր յունարէն նոր օրաթերթը, Թաքէթրոմոս։ Շնորհաւորութիւններ մեր յարգելի պաշտօնակցին։

ԳԻՆԵՐՈՒ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ.— Արմտիքները նորէն կը սղեն։ Հաբարը մէկ ֆրանք վրայ դրած է և դեռ պիտի դնէ։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ զինուորական կցորդ Պ. Լազա Ռիքրովիչ երէկ Պոլիս հասաւ։

ԹՈՒՐԳԵՒՍԵՐՊ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ.—Այն զաշնագրին առաջին բանակցութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր օսմ. և սերպ պատուիրակներուն միջեւ։

ՊԷՍԷՆՏԻՐԻՅի անտառներուն ընկերութեան պայմանագրի ժամը լրացած ըլլալով, ընկերութեան փոխանորդը առջի պայմաններով և գինով այդ պայմանագրին 5 տարուան երկարումը խնդրած է կայս. կառավարութենէն, խոստանալով որ ամէն ձմեռ ընկերութիւնը 4—5 միլիոն օխա ածուխ պիտի զրկէ Պոլիս 100 օխան 35 դրշ.էն և Գասրէն մինչև Մարտի վերջը 600,000 օխա ածուխ քաղաքապետութեան հրամանին տակ պիտի դնէ։

ՀԻՃԱԶԻ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒՆ համար հանուած նուիրատուներէն Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ 1500 ոսկի գնել։

Կրետէի կայս. բանակին մատակարարներէն Իլիաս էֆ. 500 քիլէ ցորեն նուիրեց Հիճազի սովեալներուն համար։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Սերպիոյ Ալեքսանդր թագաւորը կայս. Իլդէզիպոլն և Սուլթանիէյէ շոգենաւերով Այնորոզ երթալուն առթիւ օսմ. 23 սպաներու չքաղաքմներ բաշխած է։

ՃՈՒՀՈՐԻ մահարձային կողմէ մասնաւոր պաշտօնով Պոլիս զրկուած Ապտիւրրահման խան, երէկ Խրէվիէյէ շոգենաւով Ադրիանոպիս ուղեւորեցաւ։ Խանին պիտի ընկերանայ, անոր ճամբորդութեան միջոցին, Ամերիկայի նշանաւոր զրողներէն մէկը և Մաք Քրնլի նախագահին թոռը, Պ. Հէրն Ատամս։

ՍՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԵՊԸՆԹԱՑՈՎ երէկ Պոլիս դարձած ելմտական նախարարութեան գերմանացի խորհրդական Բաֆ ֆ պէյ, կնոջը եւ տղոցը հետ, Պ. և Տիկ. Ֆէլիքս կռանէ, Գեէտի Լիոնէի տնօրէն Պ. Պլանշը, կոմս Պոստարի։

ՄԱՔՍԱՏԱՆ ՄԷՋ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Ժամանակէ մը ի վեր օտար ապրանքներու մաքսատունէն վաճառականներու հաստիեն եկած կարգ մը իրեղէններ կը գողցուէին։ Տեղի ունեցած կասկածի մը վրայ, երէկ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Սամաթիա, գինեպան Եանիի տունը բնակող կնասրացի Եանին, տունը խուզարկուելով 192 կոր պատուհանի եւ դրան երկաթներ գտնուեցան։

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.—Պոլսոյ թաղապետական բժիշկներուն թիւը 42ի և առողջապահական քննիչներուն թիւը 10ի բարձրացնել որոշուեցաւ։

ՕՍՄ. ՍՊԱՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.— Կայս. իրատէ մը արտօնեց որ Հաբպիէթի աշակերտներէն հարիւրապետ Ալի Ռիզա էֆ. Գերմանիա երթայ ուսումը կատարելագործելու համար։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ.— Սապահի զրկուած նամակ մը կը գանգատի որ դեռ մինչեւ հիմա միսին օխան 9 և առ նուազն 8 դրշ.ի կը ծախուի. ասոր պատճառը կը նկատէ մսավաճառներուն չահախնդրութիւնը, քանի որ կայս. զօրքերուն միս մատակարարող մսավաճառները օխան 4 կամ թերեւս 3½ դրշ.ի միս կու տան։ Նամակագիրը կ'առաջարկէ գլխաւոր մսավաճառները կանչելով, անոնց հետ որոշել միսին վերջնական գինը։

ԱՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Մալթէ-Խոն հեռեւեալ սնանկութիւնները կը ծանուցանէ. Բասիլ բաչա խանին տակը. Զախրիէճեան կալապետ. մանիֆաթուրայի բազարի Եորկի Էրվանիտի. Դուզկունճըզի նաւամատոյցին դիմացը, նպարավաճառ Թանաշ. Ֆաթիհ, գասապ Դոսթանի Զալիբը։

ԲԱՎԱՂՈԹԻՆ ՍՊԱՆՈՂԸ.—Պոքրէչէն կը գրեն թէ Իտալիոյ մէջ, մենամարտի մը առթիւ Բավաղոթի երեսփոխանը սպանող անձը Պ. Մաքոլա, որ Պուքրէշ գացած էր, ճամբայ ելած է Պոլիս գալու համար։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ պատրաստութիւնները թիւը 500ի մօտ է։ Հիւանդներուն վրայ գիշերը հսկելու համար երկու բժիշկ և մէկ դեղագործ ալ պիտի նշանակուին։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԱՓՆԵՐՈՒՆ սակագինները որոշելու համար կազմուած միջազգային յանձնախումբը շաբաթ օր նիստ պիտի ընէ արտաքին գործոց պաշտօնատունը։

ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԸ.—Իզմիր, Գարշը եաքայի մէջ անցեալ օր մեռեր է Հաճի Հիւսէյին աղա անուն ծերուկ մը 110 տարեկան, խոր սուգի մէջ ձգելով իր 200ի չափ գաւակները, թոռները, թոռնորդիները և ասոնց ալ գաւակները։

ՊՈՒԼԳԱՐԻԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ալէքս Դոսթանթինոֆը սպանող երկու չարագործները Թաթար Բազարճըքի մէջ կախուեցան։

Պանդոկապետ Զաքոն, Սբիրոն և անոնց աշկերտը Տիմիթրին սպանող Բանչո և Մոտջո անուն անձերն ալ մօտերս պիտի կախուին։

ՎԱՐՆԻԻԼ.—Սարուխան բնակող Ֆիլիպեցի Մուսթաֆա աղա 600 դրշ. ամսաթոշակով Տիարպէքիրի և Մարտինի մէջ վարդի իւղի պատրաստութիւն պիտի սորվեցնէ։

ՍԻԼԻՍԹՐԷՆԻ 15 իսլամ գաղթականներ էսկիշէհիր զրկուեցան հոն բնակութիւն հաստատելու համար։

ԿԱԼԱՁԻ օսմ. փոխ-հիւպատոս Արիս էֆ. պաշտօնատեղին մեկնեցաւ երէկ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ շոգենաւային ընկերութեան նոր չիներ տուած Դորոլ Ա. շոգենաւը Ցուրիխ պիտի սկսի բանել Բէյօղլէնէի և Պոլսոյ միջեւ։

ԳՈՒՐՊԱՆ ՊԱՇԱՄԻ առաջին օրը Օսմ. Պանքան զոց պիտի ըլլայ, Պոլսոյ և Բեբայի ճիւղերով։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ մավուհանդիի մը 16 տարեկան սպասուհին, Խրիստոմի, տեղոյը ծեծին ու բռնութեանց չդիմանալով նախընթաց օր ինքզինքը ծովը նետեր է, բայց նաւակ մը օգնութեան հասնելով ազատեր է զայն։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆ. — Աչունին, Մրլչպետքի մէջ գիտական խուզարկութիւններ կատարելու համար Գերմանիոյ մէջ գիտնականներու խումբ մը կազմուած է։

Բ. ԴՈՒՌԸ հրահանգ զրկեց բոլոր գաւառական մաքսատուններուն որ օտար երկիրներէ զրկուած անասուններու, մորթերը և հաւեղէնները անասնաբոյժներու կողմէ քննուելէ յետոյ, մուտքի հրաման տան անոնց։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ առաւ. ժամը 11ին յունական Լէյովկա շոգենաւը Պէշիկթաշի առջեւ ընկղմեց ադիւս բեռցած մավունա մը։ Նաւաստիները ազատուեցան։

ՁԻԱՐԵԱԼ.— Անցած երեքշաբթի եւ կիրակի իզմիրի մէջ. գարնանային ձիարշաւներ կատարուեր են։

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ ժամը 5ին, Դալաթիա, Գաֆէօճի փողոցին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Լոգաւժճի Տիմիթրի անուն պէշ անցեալի տէր մարդ մը դանակի ութ հարուածներով սպաննեց իր տարփածուն, Իվտոքսիան, և գինետուն մը գնաց խմելու։ ոստիկանները ձերբակալեցին ոճրագործը, երբ սա օղիի գաւաթները կը պարպէր ամենայն անտարբերութեամբ։

ՀԸՐԵՀ.—Անցեալ օր Քէպքիմ գաւառակին (Էրզրմ.) Ճուրքէնս գիւղը, յարդանոցէ մը հրդեհ ծագելով, մէկ քառորդ ժամու մէջ 19 տուն, մէկ քանի կով և 250ի չափ անասուն այրեր են։ Վնասը 3000 ոսկի կը հաշուուի։

HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

Բարիզցի դեղագործ, Կոմբմ և ընկ.ը 20 տարիէ ի վեր կը պատրաստէ էֆֆոֆոֆէրն որ լոյսի օլորակը որ բուն դարմանն է կուրծքի հիւանդութեան։ կը հանդարտեցնէ հազը, կը դադրեցնէ գիշերային քրտինքները, սրտի ճնչումը կ'անհետացնէ և հիւանդը քիչ առնէն կը ստանայ իր առողջութիւն ու գիրութիւնը։ Անոր ազդեցութեանն համար բազմաթիւ նմանութիւններ հանուած ըլլալով, պէտք է նայիլ որ ամէն մէկ չիշ Կոմբմ և ընկ. ստորագրութիւնը կրէ։ Այս օշարակը միւսներէն կը գանազանուի իր վարդի գոյնով։

ԴՈՐԹ ՓՆՏՈՂ ՄԸ

Հայ. Տաճկ., Դաղ. և Անգ. լեզուաց լաւ տեղեակ անձ մը, որ երկար ատեն իբրև թարգմանիչ պաշտօն վարած է զանազան խմբագրատուններու մէջ կը փափաքի պաշտօն մը ստանձնել դարձեալ խմբագրատուններու մէջ, վաճառականներու կամ փաստաբաններու քով իբրև թարգմանիչ կամ գրագիր և տոմարակալ։

Դիմել Պապ Ալի փողոց Զէյման գրատունը թիւ 64։ 1—3

ԱԶԳ. ԹՐԱՄՎԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ընկերութիւնը աճուրդի կը դնէ Աքսէրայի ախոռներուն աղբը։

Աճուրդին մասնակցիլ ուզողները դիմեն ընկերութեան գրասենեակը Վայվոտա փողոց, Դալաթիա, մանրամասնութիւնները իմանալու և իրենց առաջարկած գինը գրաւոր կերպով հաղորդելու։

Ապրիլ 18,30 Շբ. իրիկուան ժամը 5էն (Հ. Ե.) ետքը մատուցում չընդունիր այլեւս։ 3—5

* * *

Թրամվէյներու ընկերութեան բաժնետէրներուն կը ծանուցուի թէ Ցունիս 1ին գլխամասով վճարելի հարիւր երեք (103) բաժնեթուղթերուն 32րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 30 (Ն. Տ.) Շբ. օրը կէս օրէն ետքը ժամը 2ին, ընկերութեան գրասենեակը Դալաթիա։

13/25 Ապրիլ 1898 3—4

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՈՒՏ

Եթէ դուտ թարմ դեղեր և դեղագործական պիտոյքներ դիւրամատչելի գներով ամենայն ուշադրութեամբ և արագութեամբ դեղագիր չինել տալու պէտք ունենաք, քանի տարիէ ի վեր փորձառութեամբ յաջողութիւն ստացող դեղագործ Պ. Գօշլեանի դեղաբանը դիմեցէք. Դալաթիա կամուրջին գլուխը մանավին քովի փողոցը Խալիլ Բաշա փողոց թիւ 11։

47 25—30

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Հիմնեալ 1828—1829ին

1828 L'UNION DE PARIS

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ 97 Միլիոն

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ 137 Միլիոն

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն Սէմոն էֆ. Բայսէրլեան

Կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան էֆ. Տէր Նէրսէսեան

Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բէյօ. 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 16 Ապրիլ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Մանրաչափի 757.— Ջերմաչափ 10 աստիճան. — Օդը սաստպամած։

— Կես օր, ժամը 5,2։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ։ Բէգրսպուրկ 4, Սիմոպ 8, Վիէննա 10, Բարիզ, Իզմիր 11, Աթէնք, Վալօնա 18, Պէյրութ 10 աստ. զրոյեն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.—հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	22	27 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	22	28
Ամէնէն վար գին	»	22	23
Բումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	101	25
Ամէնէն բարձր գին	»	101	37
Ամէնէն վար գին	»	100	37

ԲԱՑՈՒՄ 15 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ֆ. Ղ.	22	33
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	102	¼
Օսմանիէ		382	—
Ռէժի		278	—
Օսմ. Պանքա		12	05
Քաէտի ժէներալ ՕՌՁմ.		8	20
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. ՕՍ. Շանմ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	24
Օսմ. Ապահ. Էնֆ.		4	30
Թրամուէյ բաժնեթ.		900	—
» ժուիսանս		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	512	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Բաքուի Կ Պոյոյ	»	480	—

ՍԹԻԼԱՆՇ

Քոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	4	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բում. երկթ. ուն օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Դրշ.	87	04
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բոլ Էմբէրիալ	»	89	35
Քրիվից	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէճիտիէ	»	96	20
Բուպլի Ղարտարամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	108	35
» » » չէք	»	109	35
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	90
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	48 ¾
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	87

ԿԱՐԴԱՆ

Անոր է կը դառնայէն ցնցղատապի (դիզիլիք) և հինցած ու ընդարձակ հարբու